

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 326/2014-17

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 22. mája 2014 predbežne prerokoval sťažnosť K. G., M. T., R. B. a D. B., zastúpených spoločnosťou JUDr. Lukáčová & partners, s. r. o., Mostná 72, Nitra, v mene ktorej koná advokátka a konateľka JUDr. Petra Lukáčová, vo veci namietaného porušenia ich základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 a 3 Ústavy Slovenskej republiky a základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Okresného súdu Nitra sp. zn. 18 C 18/2011 zo 14. júna 2012 a rozsudkom Krajského súdu v Nitre sp. zn. 25 Co 261/2012 z 25. septembra 2013 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť K. G., M. T., R. B. a D. B. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 17. januára 2014 doručená sťažnosť K. G., M. T., R. B. a D. B. (ďalej len „sťažovatelia“), ktorou namietajú porušenie svojho základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 a 3 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a základného práva na súdnu a inú

právnú ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozsudkom Okresného súdu Nitra (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. 18 C 18/2011 zo 14. júna 2012 (ďalej aj „napadnutý rozsudok okresného súdu“) a rozsudkom Krajského súdu v Nitre (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 25 Co 261/2012 z 25. septembra 2013 (ďalej aj „napadnutý rozsudok krajského súdu“).

Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že v označenom konaní sa «sťažovatelia domáhali určenia vlastníckeho práva k nehnuteľnosti, pozemku... o výmere 1 331 m²... orná pôda... k. ú...

Poukazovali na nesplnenie podmienok pre riadne vydržanie pozemku odporkyňou J. L. a jej neb. manželom, M. L... keďže nebola preukázaná ich oprávnená držba pozemku po dobu 10 rokov a zároveň je vylúčená ich dobromyseľnosť.

Odporcovia boli na pôvodný list vlastníctva... zapísaní titulom notárskej zápisnice o vydržaní... spísanej dňa 25. 06. 1999.

V súdnom spore... odvodzovali svoje užívacie právo k spornému pozemku z Prehlásenia zo dňa 16. 12. 1965... ktorého účastníkmi mali byť Š. a V. B. (rodičia navrhovateľiek v 1. a v 2. rade), M. a J. L. (odporcovia), manželia J. a manželia U. (obaja susedia odporcov). Uvedené Prehlásenie považovali odporcovia za neperfektnú kúpnu zmluvu, čo však vzhľadom k nižšie popísaným skutočnostiam rozhodne neobstojí.

Rozsudkom OS Nitra zo dňa 14. 06. 2012, sp. zn. 18 C/18/2011 bol návrh sťažovateľov zamietnutý. Odvolací súd tento rozsudok súdu prvého stupňa potvrdil Rozsudkom zo dňa 25. 09. 2013, sp. zn. 25 Co/261/2012...

Pôvodnými vlastníkmi pozemku s parc. č... o výmere 6 251 m², zapísaného v PKV..., boli manželia Š. a V. B. Súčasťou tejto parcely bola aj dnešná parcela, ktorá je predmetom sporu (č... o výmere 1 331 m²) a ktorá bola ako samostatná parcela vytvorená až v roku 1968.

Geometrickým plánom č... zo dňa 14. 12. 1965 bol pozemok s parc. č... o výmere 6 251 m² rozdelený na... 5 novovytvorených parciel..

Tri novovzniknuté parcely vo vlastníctve Československého štátu – MNV... (č..., č..., č...) boli následne, dňa 28. 1. 1966, rozhodnutiami finančného odboru Okresného národného výboru v Nitre pridelené do osobného užívania za účelom výstavby rodinných

domkov, a to odporcom parcela č..., manželom J. parcela č... a manželom U. parcela č... - obaja susedia odporcov...

Na základe uvedeného geometrického plánu bola dňa 12. 3. 1968 uzatvorená vo forme Notárskej zápisnice... Rozdeľujúca a kúpna zmluva. Túto zmluvu uzatvorili manželia B. na jednej strane ako predávajúci a F. J. s manželkou a K. U. s manželkou na strane druhej ako kupujúci. Na základe uvedenej zmluvy predali manželia B. kupujúcim F. J. s manželkou pozemok s parc. č... o výmere 1 243 m², za kúpnu cenu vo výške 604,- Kčs, a kupujúcim K. U. s manželkou pozemok s parc. č... o výmere 1 208 m², za kúpnu cenu vo výške 621,50 Kčs.

Vlastníkmi novovytvorenej parcely č... o výmere 1 331 m², ktorá je predmetom sporu, zostali naďalej manželia B., čo je explicitne uvedené na 2. strane tejto notárskej zápisnice. Odporcovia teda nikdy (t. j. ani v roku 1965, ani v roku 1968) nekúpili od manželov B. sporný pozemok a je zrejmé, že manželia B. ani neprejavili vôľu dať pozemok do užívania tretej osobe. Pozemky za domami (záhrady) si odkúpili jedine susedia U. a J., tak ako to deklaruje rozdeľujúca a kúpna zmluva.

Sporný pozemok užívali a chodili obrábať manželia B. spolu so svojimi deťmi a vnukmi. Po smrti manželov B. zdedili sporný pozemok v roku 1993 ich 3 deti, K. G. (navrhovateľka v 1. rade), M. T. (navrhovateľka v 2. rade) a Š. B., ktorý ale dňa 14. 7. 2008 zomrel a jeho dedičmi sú syn R. B. (navrhovateľ v 3. rade) a manželka D. B. (navrhovateľka v 4. rade).

Následne bol pozemok daný do nájmu miestnemu poľnohospodárskemu družstvu, Štátnemu majetku, š. p... a neskôr spoločnosti R. s. r. o... za čo bolo sťažovateľom každoročne vyplácané nájomné a zároveň poľnohospodárske družstvo platilo za pozemok daň z nehnuteľnosti.

Napriek vyššie uvedenému došlo v roku 1999 (teda v čase trvania nájomného vzťahu) k osvedčeniu vydržania sporného pozemku odporcami.

Sťažovatelia trvajú na tom, že odporcovia nikdy nekúpili spornú nehnuteľnosť od manželov Š. a V. B. Prehlásením z roku 1965 bola odporcom predaná len parcela č... na ktorej si odporcovia postavili rodinný dom...

Sťažovatelia opätovne zdôrazňujú, že Prehlásenie by ani nemohlo byť účinným nadobúdacím titulom, pretože nebolo registrované štátnym notárstvom, hoci to bola v danom čase podmienka pre nadobudnutie vlastníckeho práva k nehnuteľnosti...

Poukazujeme aj na tú skutočnosť, že MNV... vyslovilo súhlas s prevodom vlastníckeho práva v zmysle Rozdeľujúcej a kúpnej zmluvy, a teda malo vedomosť o tom, že sporný pozemok ostal vo vlastníctve manželov B.

Je nutné podotknúť, že ten samotný subjektívny pocit odporcov, že sú vlastníkami pozemku, je nepostačujúci, dobromyseľnosť musí byť vždy posudzovaná vzhľadom k všetkým objektívnym okolnostiam, tak ako to aj uvádza odvolací súd vo svojom odôvodnení...

Subjektívny pocit držiteľa nemôže byť sám osebe podkladom pre vydržanie, ak nie je tento pocit vyvolaný okolnosťami objektívne nasvedčujúcimi oprávnenosti držby práva. (Rozsudok NS SR zo dňa 29. 3. 2011, sp. zn. 5 Cdo 49/2010)

Napriek uvedenému prvostupňový aj odvolací súd odignorovali judikatúru NS SR ohľadom neospravedliteľného právneho omylu, resp. sa odvolací súd pokúšal nájsť argument pre jej vyvrátenie, ktorý však v spojitosti s inými faktami vyznieva nelogicky, zmätočne, nepresvedčivo a preto v konečnom dôsledku aj nespravodlivo...

K námietke sťažovateľov o nedobromyseľnosti odporcov v dôsledku ich neospravedliteľného právneho omylu totiž zaujal odvolací súd právny názor, že k dobromyseľnému konaniu môže dôjsť aj v prípade, ak konanie vychádza z právneho omylu, a to napr. v prípade zmien zákonov a ich odlišných znení, ktorú skutočnosť si oprávnený držiteľ nemusel uvedomiť, resp. zaregistrovať. Z uvedeného potom vyvodil, že Prehlásenie zo dňa 16. 12. 1965 mohlo u odporcov vyvolať stav dobromyseľnosti, keďže v režime podliehajúcemu predchádzajúcej právnej úprave, zák. č. 141/1950 Zb., ktorý platil do 01. 04. 1964, nebola požadovaná pre nadobudnutie vlastníckeho práva intabulácia, ani perfektná zmluva, ale iba listina preukazujúca vôľu účastníkov k zmene vlastníckeho práva. Odvolací súd ďalej uvádza, že „pre relatívne krátky čas platnosti novej právnej úpravy týkajúcej sa nadobudania vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam, nie je možné spravodlivo požadovať, aby zachytili takúto zmenu a teda mohli vychádzať z toho, že konajú v rámci tohto právneho režimu a sú oprávnenými držiteľmi pozemku.“

S takýmto záverom odvolacieho súdu nemožno súhlasiť. V prvom rade je potrebné uviesť, že odporcovia by nemohli nadobudnúť vlastnícke právo k pozemku ani podľa „starej“ právnej úpravy, keďže nedisponujú listinou, ktorá bez pochybností preukazuje vôľu manželov Bendákových predať odporcom sporný pozemok...

Sťažovatelia takisto namietajú svojvoľné závery súdov v otázke užívania pozemku, keď tieto mali za preukázané, že pozemok sťažovatelia, resp. ich právni predchodcovia, neužívali...

Užívanie pozemku potvrdila okrem návrhov sťažovateliek v 1. a v 2. rade aj svedkyňa K. Č...

Sťažovatelia preto rozhodne nesúhlasia s konštatovaním odvolacieho súdu, že výpovedami svedkov bolo „jednoznačne“ preukázané, že odporcovia pozemok užívajú a obhospodarujú nerušene od roku 1965. Ich výpovede boli predsa spochybnené inou svedeckou výpoveďou.

Sťažovatelia uviedli, že pozemok obrábali ich právni predchodcovia (Š. a V. B.) spolu s deťmi a vnukmi a následne bol pozemok daný do nájmu družstvu.

Na druhej strane, oba súdy mali za preukázané (hoci to z dokazovania nevyplývalo), že pozemok neobrábalo ani vtedajšie poľnohospodárske družstvo, a to s poukazom na výpoveď svedka, Ing. R...

V prvom rade je potrebné uviesť, že na výpoveď konateľa spoločnosti R. s. r. o., (uviedol, že pozemok spoločnosť neužíva) nie je možné prihliadať, pretože Ing. R. bol konateľom až od roku 1997, teda len dva roky pred spísaním notárskej zápisnice o vydržaní v roku 1999...

Pokiaľ teda odvolací súd poukazoval na jeho výpoveď, treba skonštatovať, že je úplne irelevantná. Skutočnosť, že ani Štátny majetok... š. p. pozemok neužíval, je len tvrdením odporcov a subjektívnym názorom Ing. R. - ten totiž najskôr uviedol, že nevie, kto užíval parcelu pred dátumom 1. 12. 1996 (zápisnica z pojednávania zo dňa 07. 02. 2012, s. 6).

Z uvedeného máme za to, že súdy neprihliadali na všetko, čo vyšlo za konania najavo, tak ako im to ukladá zákon (§ 132 OSP). Hodnotiaca úvaha súdu nesmie byť ľubovôľou, ale musí vždy zodpovedať zásadám formálnej logiky a musí vychádzať zo zisteného skutkového stavu veci...

Takéto závery súdov sú nelogické a odporujú ostatnej argumentácii odvolacieho súdu. Sťažovateľmi predložené Uznesenie NS SR zo dňa 27. 10. 2010, sp. zn. 4 Cdo/283/2009 sa týka prakticky totožného prípadu, na ktorý sa odvolávajú odporcovia, keď tvrdia, že nehnuteľnosť nadobudli neperfektnou kúpnu zmluvou...

V tejto súvislosti sťažovatelia ďalej uvádzajú, že argumentácia odvolacieho súdu je nepresvedčivá... Sťažovateľom nedáva jednoznačnú odpoveď, prečo bol ich prípad posúdený odlišne od konštantnej judikatúry NS SR týkajúcej sa obdobných prípadov... Týmto spôsobom došlo k porušeniu zásady právnej istoty, keď obdobná situácia nebola rovnako právne posúdená (I. ÚS 87/93, PL. ÚS 16/95, II. ÚS 80/99, II. ÚS 243/05)...».

Sťažovatelia na základe uvedeného žiadajú, aby ústavný súd vydal toto rozhodnutie:

„1. Základné právo sťažovateľov, 1. K. G., 2. M. T., 3. R. B., 4. D. B., na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy... právo vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 a 3 Ústavy SR, ako aj právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru... Rozsudkom Okresného súdu Nitra zo dňa 14. 06. 2012, sp. zn. 18 C/18/2011 a Rozsudkom Krajského súdu Nitra zo dňa 25. 09. 2013, sp. zn. 25 Co/261/2012 porušené bolo.

2. Ústavný súd... zrušuje Rozsudok Okresného súdu Nitra sp. zn. 180/18/2011 zo dňa 14. 06. 2012 a Rozsudok Krajského súdu Nitra sp. zn. 25 Co/261/2012 zo dňa 25. 09. 2013 a vec vracia na ďalšie konanie.

3. Okresný súd Nitra a Krajský súd Nitra sú povinní spoločne a nerozdielne zaplatiť sťažovateľom trovy právneho zastúpenia vo výške 280,01 EUR.“

II.

Ústavný súd je podľa čl. 127 ods. 1 ústavy oprávnený konať o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie ústavný súd nemá právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne

neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu je dôvodom na odmietnutie sťažnosti pre jej zjavnú neopodstatnenosť absencia priamej súvislosti medzi označeným základným právom alebo slobodou na jednej strane a namietaným rozhodnutím alebo iným zásahom orgánu štátu do takéhoto práva alebo slobody na strane druhej, ako aj nezistenie žiadnej možnosti porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (mutatis mutandis III. ÚS 379/08 a v ňom citovaná ďalšia judikatúra).

1. Predmetom časti sťažnosti je tvrdenie sťažovateľov, že napadnutým rozsudkom okresného súdu sp. zn. 18 C 18/2011 zo 14. júna 2012 došlo k porušeniu ich základných práv podľa čl. 20 ods. 1 a 3 ústavy, čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Pri prerokovaní tejto časti sťažnosti, ktorou sťažovatelia namietajú porušenie označených základných práv rozsudkom okresného súdu, ústavný súd vychádzal z princípu subsidiarity podľa čl. 127 ods. 1 ústavy. Toto ustanovenie limituje hranice právomoci ústavného súdu a všeobecných súdov rozhodujúcich v občianskoprávných a trestnoprávných veciach, a to tým spôsobom, že sťažovatelia majú právo domáhať sa ochrany základného práva na ústavnom súde iba v prípade, ak mu túto ochranu nemôžu poskytnúť všeobecné súdy.

Z obsahu sťažnosti vyplýva, že v právnej veci o určenie vlastníckeho práva, v ktorom sťažovatelia vystupujú ako navrhovatelia, okresný súd napadnutým rozsudkom ich návrh zamietol. Proti tomuto rozsudku podali sťažovatelia odvolanie, v ktorom sa domáhali, aby krajský súd napadnutý rozsudok zmenil a ich návrhu vyhovel. Ako dôvody uviedli, že odporcovia nepreukázali dobromyseľnosť a dlhodobé nerušené užívanie pozemku po dobu 10 rokov. V odvolaní argumentovali tými istými námietkami, ako to uviedli aj v sťažnosti podanej ústavnému súdu (v rozhodnutí krajského súdu sú ich argumenty opísané na strane 3 a strane 4).

Z uvedeného vyplýva, že námietky sťažovateľov v podobe odvolania smerujúceho proti rozhodnutiu okresného súdu boli predmetom rozhodovania krajského súdu. V rámci odvolacieho konania krajský súd rozhodnutie súdu prvého stupňa preskúmal a svoj právny názor vyjadril v rozsudku sp. zn. 25 Co 261/2012 z 25. septembra 2013.

Ústavný súd konštatuje, že vzhľadom na princíp subsidiarity zakotvený v čl. 127 ods. 1 ústavy nebolo v jeho právomoci preskúmanie napadnutého postupu a rozsudku okresného súdu preto, lebo ich preskúmanie na základe podaného odvolania patrilo do právomoci krajského súdu. V súvislosti s namietaným porušením označených základných práv je z ústavného hľadiska pre ústavný súd podstatné a určujúce preto len preskúmanie postupu krajského súdu (obdobne napr. m. m. IV. ÚS 405/04, III. ÚS 133/05).

Z uvedeného dôvodu ústavný súd sťažnosť sťažovateľov v časti smerujúcej proti postupu okresného súdu odmietol pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie.

2. K námietke porušenia základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru rozsudkom krajského súdu sp. zn. 25 Co 261/2012 z 25. septembra 2013

Sťažovatelia vidia porušenie svojich práv v nesprávnych skutkových zisteniach a nelogických, resp. svojvoľných a arbitrárnych právnych záveroch krajského súdu, ktoré im nedali odpovede na ich všetky námietky prednesené v odvolacom konaní, ako aj v tom, že krajský súd *im nedal jednoznačnú odpoveď na to, „prečo bol ich prípad posúdený odlišne od konštantnej judikatúry NS SR týkajúcej sa obdobných prípadov“*.

Podľa konštantnej judikatúry ústavného súdu k porušeniu základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru by došlo vtedy, ak by komukoľvek bola odmietnutá možnosť domáhať sa svojho práva na nezávislom a nestrannom súde, predovšetkým ak by všeobecný súd odmietol konať a rozhodovať o podanom návrhu fyzickej osoby alebo právnickej osoby (II. ÚS 8/01) alebo v prípade opravných konaní by všeobecný súd odmietol opravný

prostriedok alebo zastavil o ňom konanie bez toho, aby ho meritórne preskúmal a rozhodol o ňom v spojitosti s napadnutým súdnym rozhodnutím (III. ÚS 379/08).

V prípade sťažovateľov však nešlo o odmietnutie spravodlivosti majúce za následok porušenie označených práv, ale o prípad, keď základné právo na súdnu a inú právnu ochranu a právo na spravodlivé súdne konanie bolo v celom rozsahu realizované, aj keď nie podľa ich subjektívnych názorov. Ich nespokojnosť s obsahom rozhodnutí všeobecných súdov nie je dôkazom ich neústavnosti a nezakladá ani oprávnenie ústavného súdu nahradiť právny názor všeobecných súdov svojím vlastným.

Ústavný súd opätovne pripomína, že jeho právomoc konať a rozhodovať podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o namietaných porušeníach ústavou alebo príslušnou medzinárodnou zmluvou garantovaných práv a slobôd je kvalifikovaná princípom subsidiarity, v zmysle ktorej ústavný súd o namietaných zásahoch rozhoduje len v prípade, že je vylúčená právomoc všeobecných súdov, alebo v prípade, že účinky výkonu tejto právomoci všeobecným súdom nie sú zlučiteľné so súvisiacou ústavnou úpravou alebo úpravou v príslušnej medzinárodnej zmluve. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách (napr. I. ÚS 19/02, I. ÚS 22/03, I. ÚS 44/03). Pretože v danej veci nebola vylúčená právomoc všeobecného súdu, bolo v právomoci ústavného súdu len posúdenie, či účinky výkonu právomoci všeobecného súdu (v danom prípade krajského súdu) v predmetnej veci sú zlučiteľné s citovaným článkom ústavy. Poslaním ústavného súdu totiž nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Všeobecný súd je primárne zodpovedný za výklad a aplikáciu zákonov, ale aj za dodržiavanie základných práv a slobôd (čl. 144 ods. 1 a čl. 152 ods. 4 ústavy).

Z relevantnej časti odôvodnenia napadnutého rozsudku krajského súdu vyplýva, že tento ako odvolací súd preskúmal rozsudok súdu prvého stupňa, ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo, a na odvolacom pojednávaní dospel k záveru, že odvolanie navrhovateľov nie je dôvodné a súd prvého stupňa správne zistil skutkový stav vo veci, vec správne posúdil

a jeho rozhodnutie je presvedčivé. Na základe toho rozsudok súdu prvého stupňa v celom rozsahu potvrdil ako vecne správny podľa § 219 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku.

Krajský súd k právnej problematike, ako aj ku skutkovým zisteniam súdu prvého stupňa v odôvodnení svojho rozsudku okrem iného uviedol:

„Predmetom konania je návrh navrhovateľov, ktorým sa po pripustení jeho zmeny uznesením súdu prvého stupňa dňa 09. 11. 2011 domáhajú určenia, že navrhovateľky v 1. a 2. rade sú podielovými spoluvlastníčkami nehnuteľnosti...

Jedným z osobitných originálnych spôsobov nadobudnutia vlastníctva je i inštitút vydržania...

V súdnej veci z obsahu spisu nesporne vyplýva, že nehnuteľnosť, ktorá je predmetom tohto sporu, je v súčasnosti vo vlastníctve odporkyne (v čase podania návrhu bol vlastníkom aj Milan Líška, manžel odporkyne, ktorý zomrel dňa 02. 02. 2013 a v dedičskom konaní ju nadobudla odporkyňa)...

V čase podania návrhu odporcovia v 1. a 2. rade boli zapísaní na LV... ako vlastníci parc. č... - ornej pôdy o výmere 1 331 m² v podiele 1/1 na základe osvedčenia v notárskej zápisnici..., spísanej na Notárskom úrade JUDr. Gabriely Rehákovej dňa 25. 06. 1999...

Navrhovatelia namietali splnenie podmienky dobromyseľnosti odporcov pri vstupe do držby nehnuteľnosti a jej užívanie po zákonom stanovenú dobu. Ako už vyššie odvolací súd konštatoval, odporcovia boli zapísaní ako vlastníci sporného pozemku na základe listín o vydržaní do notárskej zápisnice spísanej notárom podľa § 56 ods. 1 písm. g/ zák. č. 323/1992 Zb. o notároch a notárskej činnosti. Takáto listina je spôsobilá na zápis záznamom podľa § 34 ods. 1 zák. č. 162/1995 Z. z. o katastri nehnuteľností a o zápisoch vlastníckych a iných práv k nehnuteľnostiam (Katastrálny zákon). Preto pokiaľ navrhovatelia spochybňovali vlastnícke právo odporcov, museli podať určovaciu žalobu podľa § 80c) OSP na určenie vlastníckeho práva k spornej nehnuteľnosti. Vzhľadom k tomu, že podľa tvrdenia odporcov, k vydržaniu vlastníckeho práva malo dôjsť pred 01. 01. 1992, kedy nadobudla účinnosť novela Občianskeho zákonníka, vykonaná zákonom č. 509/1991 Zb., je potrebné vec posúdiť podľa Občianskeho zákonníka v znení platnom do 1. januára 1992.

Inštitút vydržania, ako právny titul pre nadobudnutie vlastníckeho práva, za splnenia zákonných podmienok vymedzených v § 132a ods.1 OZ bol do nášho právneho poriadku

zavedený od 01. 04. 1983, účinnosťou zákona č. 131/3982 Zb. Podľa § 135a ods. 1, 2 cit. zákona, vlastníkom veci, ktorá mohla byť predmetom osobného vlastníctva, sa stal občan, ktorý mal nepretržite v držbe hnutelnú vec po dobu - troch, rokov a nehnuteľnú po dobu desiatich rokov. Podľa § 132a ods. 1 cit. zákona, kto s vecou nakladal ako s vlastnou a bol so zreteľom na všetky okolnosti dobromyseľný, že mu vec patrí, mal, pokiaľ nebolo stanovené inak. obdobné práva na ochranu, ako vlastník veci. Výnimkou boli právnické osoby a nehnuteľnosti, ktoré nemohli byť v osobnom vlastníctve. Účelom tejto právnej úpravy bolo poskytnúť ochranu tomu, kto nebol vlastníkom, nakladal s vecou ako so svojou a bol so zreteľom na všetky okolnosti dobromyseľný, že mu vec patrí a mala za cieľ uviesť právny stav do súladu so skutočným stavom, čo do toho času nebolo možné. Podľa ustálenej judikatúry oprávnená držba predpokladá, aby bol držiteľ v dobrej viere, že mu vec alebo právo patrí a že je v tejto dobrej viere so zreteľom ku všetkým okolnostiam. Do vydržacej doby sa započítava aj doba, po ktorú mal vec v oprávnenej držbe právny predchodca (§ 135a ods. 4)...“

Ústavný súd po oboznámení sa s rozsudkom krajského súdu, ako aj s argumentáciou sťažovateľov uvádza, že krajský súd sa vysporiadal so všetkými ich podstatnými námietkami uvedenými v odvolaní. Nezistil pritom žiadnu zásadnú skutočnosť, ktorá by signalizovala svojvoľný postup krajského súdu, ktorý by nemal oporu v zákone. Z odôvodnenia napadnutého rozhodnutia (na s. 8 až s. 12) naopak vyplýva, že sa zaoberal a vysporiadal primerane s odvolacími dôvodmi sťažovateľov, a nevyhovenie odvolacím dôvodom, ako ani vyslovenie iného právneho názoru, s ktorým sa sťažovatelia nestotožňujú, nie je možné považovať za odmietnutie spravodlivosti a nemôže viesť k záveru o porušení ich označených práv. Podľa názoru ústavného súdu interpretácia Občianskeho zákonníka najmä k otázke preukázania podmienok oprávnenej držby (vydržania) odporcami (vychádzajúce zo skutkových zistení okresného súdu, ktorý vykonal v tomto smere podrobné dokazovanie) takéto nedostatky nevykazuje. Ústavný súd navyše nie je ďalšou „odvolacou inštanciou“, a nie je jeho úlohou opätovne rozhodovať o podanom odvolaní proti rozsudku okresného súdu.

Ústavný súd napokon považuje za potrebné reagovať aj na námietky sťažovateľov poukazujúce na odlišnosť časti rozhodovacej praxe všeobecných súdov pri rozhodovaní

vecne a právne podobných vecí. Ústavný súd poznamenáva, že mu neprislúcha zjednocovať in abstracto judikatúru všeobecných súdov a suplovať právomoc, ktorá podľa § 8 ods. 3 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov je zverená Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky. V tejto súvislosti ústavný súd poznamenáva, že vývoj právnych názorov všeobecných súdov v právne obdobných prípadoch nemožno automaticky stotožňovať s porušením základného práva na súdnu ochranu a spravodlivé súdne konanie, pokiaľ je prípadná odlišnosť týchto právnych názorov založená na racionálnej právnej argumentácii. Je pritom vecou (a najmä povinnosťou) vo veci konajúcich všeobecných súdov vysporiadať sa nielen so zákonnosťou, ale aj ústavnosťou svojich rozhodnutí [čl. 144 ods. 1 ústavy (pozri aj III. ÚS 595/2012, I. ÚS 107/2014)].

Keďže ústavný súd nezistil príčinnú súvislosť medzi rozsudkom krajského súdu a sťažovateľmi namietaným porušením označených práv, sťažnosť v tejto časti vo vzťahu k namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru odmietol ako zjavne neopodstatnenú už po jej predbežnom prerokovaní podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

3. K námietke porušenia základných práv podľa čl. 20 ods. 1 a 3 ústavy napadnutým rozsudkom krajského súdu

Podľa čl. 20 ods. 1 ústavy každý má právo vlastniť majetok. Vlastnícke právo všetkých má rovnaký zákonný obsah a ochranu. Dedenie sa zaručuje.

Podľa čl. 20 ods. 3 ústavy vlastníctvo zaväzuje. Nemožno ho zneužiť na ujmu práv iných alebo v rozpore so všeobecnými záujmami chránenými zákonom. Výkon vlastníckeho práva nesmie poškodzovať ľudské zdravie, prírodu, kultúrne pamiatky a životné prostredie nad mieru ustanovenú zákonom.

Sťažovatelia vidia porušenie svojho základného práva vlastniť majetok podľa čl. 20 ods. 1 a 3 ústavy rozsudkom krajského súdu tým, že zamietol ich návrh v konaní o určenie vlastníctva k nehnuteľnosti.

Keďže sťažnosť sťažovateľov v časti, ktorou namietali porušenie svojho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, bola odmietnutá z dôvodu neexistujúcej príčinnej súvislosti, neprichádza do úvahy ani možnosť porušenia základného práva podľa čl. 20 ods. 1 a 3 ústavy aj s ohľadom na to, že vlastníctvo k týmto nehnuteľnostiam bolo zapísané v katastri nehnuteľností do začatia súdneho sporu na odporcov, a nie sťažovateľov. Ústavný súd v súvislosti s uvedeným tiež vyslovil, že absencia porušenia ústavnoprocených princípov vylučuje založenie sekundárnej zodpovednosti všeobecného súdu za porušenie základného práva sťažovateľa hmotnoprávneho charakteru upraveného v označenom článku ústavy (m. m. II. ÚS 201/04, IV. ÚS 116/05). Ústavný súd totiž v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (napr. II. ÚS 78/05) zastáva názor, že všeobecný súd zásadne nemôže byť sekundárnym porušovateľom základných práv a práv hmotného charakteru, ak toto porušenie nevyplýva z toho, že všeobecný súd súčasne porušil ústavnoprocené princípy vyplývajúce z čl. 46 až čl. 48 ústavy. V opačnom prípade by ústavný súd bol opravnou inštanciou voči všeobecným súdom, a nie súdnym orgánom ochrany ústavnosti podľa čl. 124 ústavy v spojení s čl. 127 ods. 1 ústavy. Ústavný súd by takým postupom nahradzoval skutkové a právne závery v rozhodnutiach všeobecných súdov, ale bez toho, aby vykonal dokazovanie, ktoré je základným predpokladom toho, aby sa vytvoril skutkový základ rozhodnutí všeobecných súdov a jeho subsumpcia pod príslušné právne normy.

Pretože ústavný súd v okolnostiach prípadu nezistil príčinnú súvislosť medzi napadnutým rozsudkom krajského súdu a možným porušením základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, nemožno vzhľadom na to uvažovať ani o porušení ďalších práv sťažovateľov podľa čl. 20 ods. 1 a 3 ústavy, preto aj v tejto časti odmietol sťažnosť sťažovateľov z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde .

Po odmietnutí sťažnosti i v tejto časti bolo preto už bez právneho významu rozhodovať o nárokoch sťažovateľov na zrušenie napadnutých rozsudkov všeobecných súdov.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 22. mája 2014